

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Syntagmata Theologica Sive Principalis Theologiæ Tractatus

Lourenço, Agostinho

Leodii, 1694

Sectio IV. An Spiritus sanctus procedat à Patre, & Filio ut à duobus
suppositis ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80131](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80131)

Probatur prima pars ex proximè dictis n. 68. quia licet supposita realiter distinguantur, non ita inter se realiter distinguuntur virtus generativa, & spirativa; sed concreta substantiva sequuntur unitatem, aut multiplicitatem formæ, seu quali formæ; duo autem principia simpliciter, & absolute important distinctionem realem, quæ quidem non datur inter virtutem generativam, & spirativam; ergo &c.

71. Probatur secunda pars etiam ex dictis, nam præterquam, quod supposita ipsa realiter distinguantur, etiam ipsa virtus generativa, & spirativa inter se virtualiter distinguuntur; ergo Pater, & Filius bene poterunt dici duplex principium virtuale ad intra ratione duplicis illius virtutis virtualiter distinctæ.

72. Dices 1. Concil. Lugdun. & Florent. cit. n. 51. absolute negant, & universaliter, dari in Divinis duo principia. Et idem clarius expressit D. Ansel. cit. *Epist. de process. Spirit. Sancti. cap. 11.* ibi: *Nec tamen, inquit, duo consitemur principia, unum Patrem ad Filium, alterum Patrem, & Filium ad Spiritum Sanctum: sicut non credimus alium Deum, de quo est Filius, & alium Deum Patrem, & Filium, de quo est Spiritus Sanctus: quamvis de eodem Deo, si re de eodem principio suo quisque modo sit, alter scilicet nascendo, alter procedendo; ergo &c.* Respondeo Concilia, & D. Ansel. solum negare duo principia realia, seu actu in re ipsa distincta; non autem duo principia virtualia, seu virtute, & ratione distincta.

73. Dices 2. Si in Patre, & Filio dicerentur dari, prout sic duo principia, non solum dicerentur duo principia virtualia, sed absolute, & simpliciter; siquidem generatio, & spiratio activa solum virtualiter distinguuntur; sicut distinguuntur Paternitas, & Relatio spiratoris; & tamen hæ dicuntur simpliciter & absolute duæ relationes; & illæ sic dicuntur duæ processiones; sed illud supra negavimus; ergo & hoc negare debemus.

74. Respondeo negando majorem, ad cuius probationem datur diversa ratio: Primò, quia usus obtinuit, ut illæ productiones, & Relationes dicerentur duæ simpliciter ob rationes, quibus supra probavimus dari plures processiones reales: at verò in præsentem non datur usus, ut dicantur duo principia simpliciter, imò in contrarium stant Concil. Lugdun. & Florent. & D. Ansel. cit. Secundo, quia Relationes, & productiones significantur per modum respectus ad terminum, siquæ quando dicuntur simpliciter duæ, solum denotatur habere duos terminos realiter distinctos, quod est verum: at verò principium significat per modum absoluti, unde si dicerentur simpliciter duo, denotaretur quidem distinctio realis, non terminorum, sed potentiarum, quod est falsum; neque enim in divinis datur distinctio realis inter potentias.

SECTIO IV.

An Spiritus Sanctus procedat à Patre, & Filio ut à duobus suppositis?

75. DVERTES primò, dubium non esse, Spiritum Sanctum procedere à duobus suppositis materialiter, quatenus scilicet virtus spirativa est idem realiter, &

aliundè connexa cum Paternitate, & Filiatione; qua ratione etiam creaturæ procedunt materialiter à tota Trinitate, non autem formaliter; quatenus scilicet effectus ad extra procedunt per se, & formaliter à Deo ut uno, qui aliundè est etiam Trinus. Advertes secundò, quæstionem solum esse de processione per se, & formali, & idem est, ac quære: Utrum Spiritus Sanctus ex vi suæ processionis formaliter requiratur, & per se respiciatur Patrem, & Filium, non solum ut sunt unum principium, sed ut sunt duo supposita; ita ut virtus spirandi per se requiratur duo supposita, ut operetur, & Spiritus Sanctus, qui de facto datur, postulet à duobus procedere, non per accidens, sed per se, adeò ut necessariò esset alius Spiritus Sanctus, si à talibus duobus suppositis non procederet? His positis.

Difficultas 2. Utrum Spiritus Sanctus procedat à Patre, & Filio per se, & formaliter, ut à duobus suppositis? Affirmativè. Ita D. Thom. 1. p. q. 36. art. 4. ad 1. & de potent. q. 10. art. 2. ad 15. & in 1. dist. 11. q. 1. art. 2. & 4. ad 2. & dist. 29. q. unica art. 4. ad 2. Albert. Magn. 1. p. q. 31. memb. 1. ad 3. Alexand. 1. p. q. 43. memb. 3. art. 3. Richard. in 1. dist. 11. art. unico q. 3. Greg. ibid. q. unica art. 2. Henricus in sum. art. 54. q. 2. ad 7. 8. & 9. Argentin. in 1. dist. 11. q. 3. Capreol. ibid. dist. 12. qu. unica conclus. 4. Ferrar. 4. contr. gent. cap. 25. Caiet. 1. p. q. 36. art. Canar. in 3. p. Comment. diff. ult. P. Valent. 1. p. q. sua 10. punct. 5. P. Vasq. 1. p. d. 150. cap. 2. P. Soar. lib. 10. de Trinit. cap. 6. n. 2. P. Ruiz d. 71. de Trinit. sect. 1. n. 5. P. Amicus d. 27. sect. 6. n. 128. P. Granad. tr. 10. d. 4. P. Zuniga d. 11. dub. 4. P. Tanner. d. 4. q. 4. dub. 7. n. 7. P. Arrub. d. 130. cap. 2. n. 4. P. Arriaga 1. p. d. 53. sect. 1. n. 5. P. Prapost. 1. p. q. 36. art. 4. dub. 6. n. 15. B. Bellarm. tom. 1. lib. 2. de Christo cap. 27. P. Molin. 1. p. q. 36. art. 4. d. 5. P. Compton. tom. 1. d. 66. sect. 3. n. 1. P. Rhodex tom. 1. d. 6. q. 3. sect. 4. §. 3. fine. P. Alarcon. tract. 5. d. 9. cap. 4. & alii.

Probatur primò ex Concil. Tolet. 11. in profess. fidei, ex quo colligitur, Spiritum Sanctum respicere Patrem, & Filium, non solum sub ratione unius spiratoris, sed etiam sub ratione Patris, & Filii, ut distincta supposita sunt, non quidem ut correlativa formaliter, sed ut correlativa radicaliter, prout supra diximus: *In relativis, inquit, personarum nominibus, Pater ad Filium, & Filius ad Patrem, & Spiritus Sanctus ad utroque refertur.* Et intra: *Similiter, inquit, Spiritus Sanctus, non ad se, sed ad Patrem, & Filium relative refertur in eo, quod Spiritus Patris, & Filii predicatur.* Ubi significatur characteristicam proprietatem Spiritus Sancti esse, quod sit Spiritus Patris, & Filii; ergo &c.

Probatur secundò communi ratione, quia de ratione Spiritus Sancti ex vi suæ processionis est, quod procedat formaliter, & per se ut Amor mutus Patris, & Filii, ut testatur D. Aug. lib. 6. de Trinit. cap. 5. *Spiritus Sanctus commune aliquid est Patris, & Filii, quidquid illud est.* Et lib. 7. cap. 3. *Spiritus Sanctus, siue summa Charitas utrumque coniungens, nosq. subiungens.* Et D. Hieron. in Psal. 17. *Spiritus Sanctus nec Pater est, nec Filius, sed dilectio, quam habet Filius in Patre, & Pater in Filio.* Idem habent D. Amb. in Symbol. Apost. cap. 1. D. Isidor. lib. 7. Etymolog. cap. 3. & Concil. Toletan. cit. *Neque Patris tantum, inquit, neque Filii tantum, sed simul Patris, & Filii Spiritus dicitur; sed Amor mutus per se requirit duos amantes, qui in eo ununtur; siquidem Amor perfectissimus, qualis divinus est, debet esse amicitia, & concordia, quæ*

Cccc3

non

non nisi inter plures admittitur, ut ait D. Greg. hom. 17. in Evang. ibi: *Et minus, quam inter duos, charitas haberi non potest*; ergo Spiritus Sanctus per se formaliter requirit pluralitatem Personarum; consequenterque procedit à Patre, & Filio, ut plures Personæ sunt sub ratione unius principii.

79. Dicent: Spiritus sanctus ex vi suæ processions non solum est Amor mutus Patris, & Filii, sed etiam sui ipsius, quo scilicet Pater, & Filius amant Spiritum sanctum, & ab eo redamantur: & similiter ex vi suæ processions est Amor creaturarum possibilium; & tamen non idem requirit ex parte principii suum suppositum, aut supposita creata; ergo etiam licet sit Amor mutus Patris, & Filii, non idem requirit per se formaliter eorum supposita ex parte principii ex vi suæ processions.

80. Hinc patet, prædictam rationem solum probare, quod Pater, & Filius sint objectum Amoris, ex quo per se procedit Spiritus Sanctus; non tamen probare, quod Personæ, quæ sunt objectum talis Amoris, prærequirantur per se formaliter ex parte principii. Et patet, nam si per impossibile ponamus, quod Spiritus Sanctus non procedat à Filio, & tamen ab eo distinguatur, adhuc Spiritus Sanctus procederet ex Amore mutuo, quin requirentur duo supposita ex parte principii, sed solum ex parte objecti. Unde ex hoc valde difficile videtur assignare rationem, cur Spiritus Sanctus requiratur per se illa duo supposita. Adhuc tamen persistendo in ea communi ratione: Iterum:

81. Probatur tertio, quia cum Spiritus Sanctus sit Amor mutus, non solum objectivè, quo sensu est Amor sui, & creaturarum, sed etiam productivè, utrumque suppositum Patris, & Filii est per se conditio ad spirandum, completque principium quod spirativum; siquidem cum operatio per voluntatem supponat essentialiter priorem operationem per Intellectum, processio Spiritus sancti, ut talis est, supponit processionem Verbi; ac proinde supponit Patrem constitutum in esse Patris, & Verbum in esse Verbi, sed tales constituuntur Paternitate, & Filiatione, non verò spiratione activa; ergo spiratio, ut talis est, requirit Patrem, & Filium; consequenterque Spiritus Sanctus ex vi suæ processions requirit per se formaliter duo illa supposita.

82. Probatur quarto, quia ad spirandum requiritur, tum ratio formalis spirandi, tum distinctio principii à termino producto; sed huiusmodi distinctio non potest provenire à ratione formali spirandi; hæc enim est eadem in Patre, & Filio, & ab Spiritu Sancto indistincta; non à sola Paternitate; alioqui Spiritus Sanctus à solo Patre distingueretur; non à sola Filiatione; alioqui à solo Filio distingueretur; ergo debet provenire ab utroque; ac proinde utrumque; suppositum per se formaliter prærequiritur ad processionem Spiritus sancti, qui ab utroque procedit.

83. Confirmatur primo, quia in Divinis non est distinctio realis sine origine reali; ergo neque distinctio per se sine origine per se; sed Spiritus Sanctus per se distinguitur realiter à Persona Patris, & Filii, non solum in quantum sunt unus spirator, sed etiam in quantum sunt Pater, & Filius; ergo per se formaliter ducit originem à Patre, & Filio in quantum Pater, & Filius, hoc est in quantum sunt duo supposita distincta, spirantes tamen per eandem potentiam spirativam, eandemque spirationem actualem. Secundo, quia, ut supra diximus d. 4. à num. 188. non datur unum

constitutum ex voluntate, & spiratione activa subsistens, quod sit principium quod Spiritus Sancti, sed totum principium quod supponitur ad spirationem; sed hoc non potest esse in solo Patre, neque in solo Filio, ut diximus; ergo in utroque; consequenterque utrumque suppositum per se requiritur ad processionem Spiritus Sancti.

Probatur quinto, quia cum Pater, & Filius sint principium Spiritus Sancti, aut uterque concurrat ad illius productionem per se necessario; aut uterque, vel aliquis eorum concurrat ad illius productionem per accidens, & superflue: Si primum, habemus intentum: Non secundum; siquidem infinitæ Dei perfectioni repugnat concurrere per accidens, & superflue; uterque enim modus concurrendi arguit defectum in connexionione principii cum termino producto, & in ipsa dignitate principii; sic autem per accidens, & superflue concurrat quodcumque principium, quod per se necessario non requiritur ad productionem termini, ut potest qui sine illo non minus perfecte produceretur; ergo &c.

Oppositum sequuntur *Scot. in 1. dist. 12. q. 1. §. Contra istam. Durand. in 1. dist. 11. q. 3. & dist. 12. q. 1. n. 8. Ocham. in 1. dist. 12. q. 1. & q. 2. Gabr. dist. 12. q. 2. art. 1. Aureol. in 1. dist. 12. q. unica art. 1. & 2. Licher. in 1. dist. 12. q. 1. Mayron. q. 2. §. Tertia, videtur etiam Bacon. in 1. dist. 12. q. unica art. 2. pro quibus: Obijcies 1. Illud per se respicit, & requirit terminus producibilis, sine quo intelligi non potest illius principium productivum; siquidem terminus solum per se dependet à principio productivo, cum solum per se dependeat ab eo, à quo habet esse; solum autem habet esse à principio productivo; sed principium productivum Spiritus sancti intelligi potest absque eo, quod sint duo supposita; siquidem huiusmodi principium est virtus spirativa adæquate completa, & subsistens, hæc autem ut talis intelligitur absque duobus suppositis, cum tota prout sic reperitur tam in Patre, quam in Filio seorsim sumptis; ergo &c.*

Respondendo concessa majori, negando minorem, ad cujus probationem dicimus, in Patre (idem dico de Filio) esse quidem totam, & adæquatam virtutem spirativam completè subsistentem quoad rationem formalem virtutis spirativæ, & subsistentiæ; non autem quoad omnem conditionem per se requisitam in ordine ad spirandum Spiritum Sanctum; siquidem Spiritus Sanctus ex vi suæ processions supponit processionem per Intellectum, quæ ut talis in Divinis non intelligitur absque constitutione duarum Personarum. Unde licet virtus spirativa sit æquè perfecta in Patre, & in Filio, non potest æqualiter in uno, atque in duobus suppositis operari, quia ut operetur in productione Spiritus Sancti, qui de facto datur, requirit logicè duplex suppositum ad complendam ipsam virtutem spirativam. Patet in virtute generativa, quæ æquè perfecta est in Patre, & in aliis Personis; & tamen in solo Patre potest generare, quia ibi solum habet conditionem logicè requisitam ad generandum.

Dixi Spiritus Sancti, qui de facto datur, quia si sumatur Spiritus Sanctus absolute ut Amor divinus est, non requirit per se formaliter, & necessitate logica procedere à pluribus Personis; siquidem de ratione Amoris præcisè, solum est, quod procedat à voluntate, præsupposita cognitione intellectus proponente objectum, quod stare potest, quin procedat à duobus suppositis. Patet

Patet, quia si per impossibile Voluntas Divina à Patre non communicaretur Filio, adhuc ipsa Voluntas Divina haberet totam suam rationem intrinsecam, & essentialem, sicque posset producere Amorem substantialem; talis autem Amor esset Spiritus Sanctus, licet non ita perfectus, atque defacto est, ideoque diversus; ergo &c. Confirmatur, quia amor creatus, utpotè imperfectus, non requirit necessarium, quod sit mutus inter duas Personas, sed solum, quod præsupponat cognitionem proponentem objectum; ergo similiter de Amore Divino in facta suppositione. Ita *P. Soar. lib. 10. de Trinit. cap. 6. num. 5.* Neque dicas, Spiritum Sanctum, etiam quatenus est Amor absolutè, supponere necessarium intellectum personalem, nempe secundam Personam; hoc enim est falsum, nam in facta suppositione solum supponeret Intellectionem essentialem, ne aliquid daretur volitum, quin esset præcognitum.

88. **Objicies 2.** Principium, & suppositum in Divinis coincidunt inter se; sed Spiritus Sanctus non procedit à Patre, & Filio ut à duplici principio, ut diximus; ergo neque ut à duplici supposito. Respondetur negando majorem; licet enim Pater, & Filius sint duo, quia duo habent supposita diversa, sunt tamen unum in ratione principii; quia unam tantum habent voluntatem, quæ est principium formale: cum autem ratio formalis sit una, licet supposita, quæ sunt conditiones ad spirandum, sint plura, unum tantum erit principium, quod, non per conditiones, sed per rationem formalem multiplicatur.

89. **Objicies 3.** Si per impossibile virtus spirativa existeret in uno tantum supposito, adhuc intelligeretur terminus spirabilis; ergo hic non requirit per se duo supposita; terminus enim non potest dari sine illo, quod ad illum per se requiritur. Respondetur in ea hypotesi impossibili, intelligi terminum spirabilem, sed alterius rationis, & ab uno tantum supposito distincto; sed non hunc terminum spirabilem, qui de facto datur essentialiter supponens duas Personas constitutas, & distinctas, ut supra diximus: sicut enim Spiritus Sanctus, si à Filio non procederet, ab eo non distingueretur, ut infra dicemus, neque esset hic Spiritus Sanctus, qui de facto datur: ita etiam, si unum tantum suppositum esset spirativum, esset alius terminus spirabilis, non verò hic, qui virtutem spirativam respicit, ut subsistentem duplici supposito.

90. **Objicies 4.** Idem est sufficiens principium productionis per voluntatem, quod est sufficiens principium productionis per Intellectum; sed hoc intelligitur in uno tantum supposito; ergo etiam illud. Respondetur negando majorem: licet enim absolute idem possit esse sufficiens principium productionis per voluntatem, quod est sufficiens principium productionis per intellectum, ut cernitur in creatis: in Divinis tamen quoad omnes conditiones requisitas ex parte principii, non est sufficiens principium per voluntatem unum tantum suppositum; siquidem processio per voluntatem requirit duo supposita, cum Spiritus Sanctus ordine procedendi productivè sit Amor mutus, ut diximus.

91. **Objicies 5.** Creatura ex vi suæ productionis non requirit per se Omnipotentiam subsistentem in tribus suppositis Trinitatis; nam si Deus non esset Trinus, esset tamen Omnipotens, adhuc eodem modo produceret creaturas; ergo neque Spiritus Sanctus ex vi suæ processionis per se re-

quireret virtutem spirativam ut subsistentem in duobus suppositis. Respondetur negando consequentiam; diversa ratio est, quia creatura intelligitur esse terminus distinctus, & producibilis ab omnipotentia, etiam prout hæc præcindit à determinatis Personis: at verò Spiritus Sanctus non intelligitur terminus distinctus, neque spirabilis à virtute spirativâ, nisi hæc supponatur subsistens in Patre, & Filio; siquidem in ratione principii quod non distinguuntur ab Spiritu Sancto, nisi Paternitate, & Filiatione; & Spiritus Sanctus procedit ut Amor mutus, qui non produceretur ut talis, nisi à duplici supposito procederet.

92. **Objicies 6.** Ad rationem principii adæquatam in Divinis solum requiritur, & sufficit ratio formalis principii quod, & distinctio principii quod, utalibi diximus; sed hæc reperiuntur, tum in solo Patre, tum in solo Filio; ergo duo supposita, non per se, sed per accidens requiruntur ad productionem Spiritus sancti. Resp. in solo Patre, & in solo Filio reperiri totam rationem principii quod, & distinctionis principii quod, non tamen totalem; non enim sufficit sola distinctio Patris, neque sola distinctio Filii, sed requiritur distinctio utriusque, ut uterque sit principium; nam si Filius non distingueretur ab Spiritu Sancto, hic ab eo non procederet. Unde hic Spiritus Sanctus requirit distinctionem, tam in Patre, quam in Filio, quæ tamen non potest provenire à sola Paternitate, alioqui non distingueretur à Filio; neque à sola Filiatione, alioquin non distingueretur à Patre.

93. **Dices:** Satis est, quod hæc distinctio proveniat ab spiratione activa utrique communi, & cui spiratio passiva formaliter opponitur; ergo &c. Respondetur negando antecedens: nam spiratio activa non constituit, sed supponit constitutum principium quod; sicut autem illud supponit constitutum, ita supponit distinctum, cum inter principium quod, & terminum non possit non esse distinctio.

94. **Objicies 7.** Si Spiritus Sanctus per se requireret procedere ex Patre, & Filio, tanquam ex duplici supposito, sequeretur, Patrem indigere Filio, & Filium Patre ad illius productionem; siquidem neque solus Pater, neque solus Filius esset adæquatam principium quod spirativum; sed hoc non est dicendum; ergo neque illud ex quo sequitur. Respondetur negando sequelam; neque enim illud consortium Patris, & Filii in spirando est ex indigentia, sed ex necessaria connexion, & ordine procedendi, quod omnes tenentur concedere: sicut enim Pater non potest absque sua proprietate generare, quod tamen non facit ex indigentia, sed ex necessaria connexion: ita Pater, & Filius non possunt spirare absque suis proprietatibus, quod tamen non faciunt ex indigentia, sed ex necessaria connexion. Deinde neque Filius potest subsistere sine Patre ut principio, neque Pater sine Filio ut termino suæ actualis productionis; & tamen id non provenit ex indigentia, sed ex perfectissima connexion; ergo non ex indigentia, sed ex perfectissima connexion provenit, quod Pater non possit spirare sine Filio, neque Filius sine Patre.

95. **Objicies 8.** Si Spiritus Sanctus requireret per se procedere ex Patre, & Filio, tanquam ex duplici supposito, sequeretur, Patrem, & Filium esse duo principia spirativa, saltem inadæquata; sed hoc videtur erroneum, ut patet ex supra dictis; ergo &c. Resp. negando sequelam; nam duo illa supposita prærequisita sunt tantum conditiones; unitas autem prin-

principii non desumitur ex diversis conditionibus per se requisitis, & connotatis, sed ex ipsa formali ratione principiandi, quæ est una, & eadem, ut constat ex supra dictis.

96. **Obijcies 9.** Si utraque Persona Patris, & Filii requiretur per se ad productionem Spiritus Sancti, & hic procedat per voluntatem, sequeretur, Patrem producendo Filium intendere ei communicare ut Filio per se, & formaliter volitionem, quæ est ipsum principium Spiritus Sancti; sed hoc non est dicendum; ergo &c. Respondeo negando sequelam; neque enim ad rationem Filii in Divinis requiritur communicatio volitionis formaliter, & per se, sed solum Naturæ Intellectivæ, ut supra diximus, licet materialiter, & concomitanter ei etiam communicetur volitio; sicque hæc non communicatur Filio ut Filio per se formaliter, licet sic ei communicetur ut spiratori.

97. **Obijcies 10.** Virtus spirativa non accipit à Paternitate, & Filiatione vim aliquam producendi, sed solum rationem subsistendi; alioqui neque in Patre, neque in Filio esset tota vis spirativa, ut pater; atqui pura ratio subsistendi non variat per se productionem termini, cum non conferat ad rationem formalem producendi; eadem enim natura sub diversis suppositis, imò absque omni supposito, eundem effectum produceret; ergo &c. Respondeo virtutem spirativam non accipere à Paternitate, & Filiatione vim productivam, accipere tamen perfectam existentiam, & rationem subsistendi, non quaecumque, sed talem, ut sine illa omnino ei repugnet posse exire in actum spirandi.

98. **Obijcies 11.** Si Spiritus sanctus procederet à Patre, & Filio ut à duobus suppositis per se requisitis ad spirandum, sequeretur Patrem, & Filium esse magis similes inter se, quam sunt cum Spiritu Sancto; siquidem essent similes in spirando, seu virtute spirativa, quam non habet Spiritus Sanctus; sed hoc non videtur admittendum; ergo &c. Respondeo distinguendo sequelam: esse magis similes inter se, quam cum Spiritu Sancto, si sermo sit de similitudine in aliqua ratione notionali; concedo sequelam: si de similitudine in natura, quæ præcipue attenditur in Divinis, & quæ simpliciter significatur per nomen similitudo; nego sequelam: illud autem nullum est absurdum; neque enim variat similitudinem, neque impedit æqualitatem Personarum.

99. **Obijcies 12.** Ideo ad productionem Spiritus sancti requirentur duo supposita, quia Spiritus sanctus procedit ut nexus, & amor mutuos Patris, & Filii; sed ex hoc illud non inferitur; siquidem denominatio illa mutue reciprocationis formaliter est quedam relatio rationis in Amore Divino, quæ nullam importat intrinsecam perfectionem; imò neque potest esse conditio necessaria ad spirandum, cum sine illa possit integrè, & perfecte produci Spiritus Sanctus; ergo &c.

100. Respondeo primò negando minorem, & ejus probationem: falsò enim supponitur, rationem illam mutue reciprocationis esse quid rationis; nam nomine amoris mutui in præsentem intelligimus, aut terminum productum per voluntatem, nempe ipsum Spiritum Sanctum; aut volitionem, per quam ipse Spiritus Sanctus producitur; in utraque autem acceptione amoris ratio mutue reciprocationis est formalitas realis, ut patet; nam Spiritus Sanctus quidditative, & realiter respicit Patrem, & Filium tanquam duas Personas per eandem voluntatem, eademque dilectione se mutuo comple-

ctentes, qui respectus, sive relatio est quasi prædicamentalis, quatenus non est absoluta, & essentialis, prout supra diximus: Volitio autem, per quam procedit Spiritus Sanctus, est ordo transcendentalis, realis tamen, quo volitio ipsa respicit utramque Personam, tanquam objectum mutue dilectionis, & tanquam principium productivum ejusdem amoris, qui est Spiritus Sanctus, sicque nulla ibi datur ratio mutue reciprocationis, quæ sit quid rationis.

Respondeo secundò, dato, quod ratio mutue reciprocationis sit rationis, & non realis, adhuc illius fundamentum esse quid reale, quod sufficit; siquidem ab illo fundamento reali provenit in amore mutuo virtus, ut sit spirativus, & ita inde provenit, ut præcisa ratione mutue reciprocationis, Amor iste non sit spirativus. Advertes tamen hic, quando dicimus, Spiritum Sanctum esse mutuum Amorem, seu procedere per mutuum dilectionem, non esse intelligendam duplicem dilectionem ab una in aliam Personam, sed unam, & eandem simplicissimam, quæ cum sit à duobus Personis, & illà se invicem diligant, sortitur rationem mutui amoris, & dilectionis.

SECTIO V.

Virum Spiritus Sanctus, si à Filio non procederet, adhuc ab illo realiter distingueretur?

NAM ex præcipuis rationibus theologicis, quibus Patres Latini contra Grecos argumentabantur, ut probarent Spiritum Sanctum à Filio etiam procedere, erat, ut supra vidimus, quia si ab illo non procederet, neque ab illo distingueretur; Greci autem fatebantur, Spiritum Sanctum distinguere realiter à Filio; ergo etiam tenebantur fateri ab illo realiter procedere. Ut igitur vim hujus argumenti ostendant Scholastici, excitata est celebris hæc difficultas: An si Spiritus Sanctus à Filio non procederet, adhuc ab illo realiter distingueretur? Pro quo:

Advertes primò, in hac suppositione non queri, an esset adhuc hic Spiritus Sanctus; cum enim hic essentialiter includat respectum spirati ad Filium, quem tunc non includeret, quæstio destrueret suppositionem, supponitur enim, quod à Filio non procederet. Secundò, suppositionem procedere in casu, quo adhuc esset Deus, & conciperetur sine imperfectione; nam si supponatur, quod ei non repugnaret imperfectio, tolleretur proprius, & absolutus conceptus Deitatis. Tertiò, sensum quæstionis esse: an spectata perfectione Divini esse, si Spiritus Sanctus per impossibile à Filio non procederet, & adhuc darentur Filius, & Spiritus Sanctus, licet diversi ab his Personis, quæ de facto dantur, talis Filius, & Spiritus distinguerentur realiter inter se, supposito, quod inter illos non daretur ratio originis, sive productionis?

Resolutio negativa vera est, & tenenda cum D. Thom. 1. p. q. 36. art. 2. & lib. 4. contr. gent. cap. 24. & de Potent. q. 10. art. 5. Alex. 1. p. quest. 43. memb. 4. Albert. 1. p. q. 31. memb. 3. D. Bonav. in 1. dist. 11. art. 1. q. 1. Durand. in 1. dist. 11. q. 2. Agid. ibid. art. 1. q. 3. Argentin. in 1. dist. 11. q. 2. art. 2. Capreol. q. 1. art. 2. Marfil. in 1. q. 15. art. 3. ad 3. Ferrar.